

Акімочкіна Ю. І.

студентка

Шишкін В. О.

кандидат економічних наук, доцент

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ТИПІВ ПЛАНУВАННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Планування – це діяльність суб'єктів організації, що передбачає встановлення цілей організації для подальшого розвитку, визначення оптимальних шляхів їх досягнення та забезпечення ресурсами на основі інформації про організаційне середовище організації [1, с. 28].

Реальне ринкове середовище, в якому доводиться функціонувати вітчизняним господарюючим суб'єктам, характеризується крайньою нестабільністю і непередбачуваністю розвитку подій, недостатньо ефективним економічним законодавством, відсутністю розвиненої ринкової інфраструктури [2]. Ці, а також цілий ряд інших економічних, фінансових і соціальних чинників, роблять украй скрутне функціонування українських підприємств і перешкоджають формуванню ефективних ринкових відносин в країні.

Р. Аккоф склав класифікацію за якою виділяють чотири типи планування, а саме: реактивне; інактивне; преактивне; інтерактивне.

Реактивне планування характеризується тим, що воно орієнтоване на минулий досвід організації. Прихильники, які розглядають цей тип планування схильні до того, що правильно передбачити події в майбутньому майже неможливо. Також вони зазвичай перебільшують свої досягнення в минулому. Прихильники даного типу планування вважають, що для того, аби розв'язати проблеми необхідно знайти причини їх виникнення та ліквідувати. Недоліками реактивного планування є наступне: головну роль в процесі планування відіграє вище керівництво організації; до планових структур належать тільки спеціалісти з досвідом роботи, а потенціал та ініціатива молодих спеціалістів не враховується. До переваг реактивного планування можна віднести: обережне прийняття рішень, що застерігає від небажаних змін; дотримання традицій, що сприяє встановленню в колективі організації почуття безпеки і стабільності.

Інактивне планування орієнтоване на стан організації на поточний момент. Інактивісти не користуються досвідом отриманим в минулому, а також не збираються щось змінювати в майбутньому. Головним принципом даного типу планування є: мінімальне втручання в природний розвиток подій, і все вирішиться без сторонньої допомоги. Недоліки інактивного планування: неспроможність адаптуватися до змін, що відбуваються у внутрішньому та зовнішньому середовищах діяльності організації; майже не використовується творчий потенціал спеціалістів організації, обмежується їх ініціативність та самостійність. Перевагами інактивного планування є: обережність та обачливість при плануванні, що дає змогу уникнути раптових катастрофічних

наслідків; детальне ознайомлення та вивчення стану організації на поточний період.

Преактивне планування орієнтоване в основному на майбутнє, на здійснення безперервних змін в різних напрямках діяльності організації. На практиці це прогнозування майбутнього та підготовка до нього: прогнозування умов зовнішнього середовища, формулювання цілей та стратегій як цілісної програми їх досягнення. Преактивісти користуються останніми досягненнями науки і техніки, новітніми методами планування і прогнозування. Преактивне прогнозування має такі недоліки: майже не використовується досвід минулих років; відсутність достатньої уваги до повсякденних потреб організації; користування новими методами планування не гарантує успішний результат діяльності організації. Переваги преактивного планування: прагнення враховувати в процесі планування зміни в зовнішньому середовищі; ретельний підхід до формулювання стратегії та цілей організації.

При інтерактивному плануванні проектується такий прообраз майбутнього параметри якого будуть ідеальними для організації, а також відбувається пошук шляхів для його побудови. Недоліками інтерактивного планування є: прагнення побудувати ідеальну модель організації в майбутньому; припущення того, що майбутнє може контролюватися та спрямовуватися творчими діями та правильним плануванням. Інтерактивне планування має такі переваги: достатньо суттєве застосування творчих здібностей спеціалістів організації; використання нових методів планування; поглиблений аналіз умов і внутрішнього, і зовнішнього середовища; зростання рівня індивідуального, організаційного та суспільного розвитку організації [3, с. 261].

Кожен тип планування має свої особливості та недоліки і залежно від того на що організація хоче спрямовувати свої ідеї потрібно вибирати тип планування. Недооцінка планування підприємницької діяльності в умовах ринку, зведення його до мінімуму, ігнорування або некомпетентне здійснення часто призводять до невиправданих економічних втрат і в результаті до банкрутства [2]. Для поліпшення ситуації та забезпечення сталого розвитку вітчизняним підприємствам необхідно формувати більш досконалу систему планування, яка б могла краще враховувати невизначеність зовнішнього середовища, що забезпечило б досягнення певної глобальної мети свого розвитку, а також пошук більш ефективних методів організації і управління в умовах макроекономічних чинників, що постійно змінюються.

Література:

1. Щебликіна І. О., Грибова Д. В. Основи менеджменту : навчальний посібник. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2015. 480 с.
2. Самкова Е. Р., Шевчук С. А. Особливості планування на підприємствах в сучасних умовах ринкової економіки. URL: http://www.rusnauka.com/9_EISN_2007/Economics/21538.doc.htm (дата звернення 24.10.2022).
3. Іванова В. В. Планування діяльності підприємства : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 472 с.